

Rozhovor s guvernérom NBS Jozef Makúchom: Nová vláda musí začať razantne šetriť

Ľubomíra Raková – hnonline.sk, 30. 1. 2012

Guvernér Národnej banky Slovenska a člen Rady guvernérov Európskej centrálnej banky Jozef Makúch pre HN

Eurozóna sa nemôže rozpadnúť, lebo je to pre jej členov nevýhodné. Nová vláda na Slovensku by mala šetriť ešte v tomto roku, lebo stratíme dôveryhodnosť na trhoch. Tvrdí guvernér Národnej banky Slovenska Jozef Makúch.

Môže sa ešte eurozóna vyhnúť recesii?

Určitá pravdepodobnosť, že eurozóna padne do recesie, tu existuje. Ako vo svojom decembrovom úvodnom stanovisku uviedol prezident ECB, Európska centrálna banka predpokladá vo svojej predikcii pre eurozónu na rok 2012 rast reálneho HDP v rozmedzí od -0,4 percenta do jedného percenta ročne. Tento vývoj však závisí minimálne od dvoch faktorov: v prvom rade je potrebné, aby národné vládne politiky smerovali k fiškálnej stabilite, a v druhom rade je dôležité si uvedomiť, že dôvera trhov je spojená s pokrokom vo vývoji návrhu nových európskych fiškálnych pravidiel.

ECB poskytla veľký objem krátkodobých úverov bankám. Avšak tieto peniaze sa nedarí "pretlačiť" aj do reálnej ekonomiky.

Rozhodnutie ECB poskytnúť bankám 3-ročné zdroje zabezpečilo banky proti riziku ostať bez likvidity. Tieto peniaze neostávajú v úložkách, ale cirkulujú v ekonomike. Banky, ktoré si požičali peniaze z ECB, nie sú tie isté, ako tie, ktoré v ECB ukladajú. ECB je preto pripravená vo februári opäť poskytnúť 3-ročné zdroje na podporu transmisného mechanizmu (spôsob, akým sa ovplyvňuje aktivita v hospodárstve a ceny - pozn. HN).

Akú veľkú sumu je schopná ECB opäť požičať bankám?

Európska centrálna banka pri neštandardných operáciách využíva princípy plného akceptovania dopytu pri fixnej úrokovej sadzbe.

Môže to stabilizovať situáciu medzi bankami dlhodobo?

Už z názvu operácií "neštandardné" vyplýva, že nemôže ísť o dlhodobé riešenie. Z dlhodobého hľadiska je nevyhnutné uskutočniť kroky na politickej úrovni, ktoré budú viesť k obnoveniu dôvery na finančných trhoch a zabezpečia návrat k udržateľnému rastu ekonomík.

Nedôvera medzi bankami sa stupňuje. Vklady bánk v ECB sa blížia k 500 miliardám eur. K čomu to môže viesť?

Nedôvera spôsobuje bankám problémy pri stredno- a dlhodobom financovaní. Už v prvom štvrtroku tohto roka je pritom splatný pomerne významný objem zdrojov bankám v eurozóne. Zároveň rastie závislosť bánk od krátkodobejších zdrojov z ECB. Problémy s financovaním môžu banky nútiť k ďalšiemu obmedzeniu ponuky úverov, čo sa už v niektorých bankových sektoroch aj prejavilo. Prílišné obmedzenie úverovania môže mať následne negatívne dosahy aj na vývoj reálnej ekonomiky.

Dá sa zvýšiť dôvera medzi bankami?

Návrat dôvery na medzibankovom trhu je veľmi dôležitým faktorom celkového riešenia finančnej krízy. Dôležitým krokom bolo sprísnenie požiadaviek na kapitálovú primeranosť bánk, čo by malo posilniť pozíciu bankového sektora, a najmä ich schopnosť zvládnuť negatívne scenáre. Vývoj na finančných trhoch však bude aj naďalej do veľkej miery závisieť od toho, ako sa podarí vyriešiť problém dlhovej krízy a obnoviť dôveru v bankovom sektore jednotlivých štátov eurozóny.

Hrozí v roku 2012 krach nejakej európskej banky, prípadne ďalšie štátne pomoci?

Dohľady v jednotlivých členských krajinách zintenzívnili monitoring bánk, a niektoré orgány prijímajú osobitné opatrenia súvisiace s aktuálnym a očakávaným vývojom. Bol odsúhlasený balík opatrení zameraný na rekapitalizáciu bánk a riešenie zdrojov financovania. Nevieť o tom, že by existoval zoznam bánk, ktorým hrozí v roku 2012 bankrot. Na druhej strane existuje zoznam systémovo významných bánk, na ktoré sú kladené náročnejšie požiadavky, a preto je pravdepodobnosť ich bankrotu oveľa nižšia.

Nespoliehala sa eurozóna doteraz pri riešení dlhovej krízy až príliš na pomoc ECB?

Do akej miery sa vládni predstavitelia spoliehali na ECB, je ťažké odhadnúť a, samozrejme, z ich pohľadu, ak by sa našlo menej bolestivé a účinné riešenie, bolo by vítané. Pravdou však je, že také riešenie neexistuje a zodpovednosť nesú jednoznačne jednotlivé vlády. Konkrétne aktivity ECB závisia od aktuálneho zhodnotenia situácie, a nedá sa očakávať ich akékoľvek prejudikovanie.

Reagujú lídri eurozóny dostatočne rýchlo na vývoj?

Operatívnosť politických orgánov EÚ bola dlhodobo na nízkej úrovni. V období krízy bolo nutné prijímať opatrenia, organizovať summity v mesačnej frekvencii, čo by malo akcieschopnosť týchto orgánov posilniť. Dôležité je zabezpečiť realizáciu prijatých opatrení v reálnom čase.

Bude ECB pokračovať vo vykupovaní dlhopisov rizikových krajín eurozóny?

Nástroje poskytovania likvidity a spôsoby pridelenia pre refinančné operácie budú naďalej podporovať banky eurozóny, a tak aj financovanie reálnej ekonomiky. Významná potreba bánk z prvej trojročnej refinančnej operácie ukazuje, že neštandardné opatrenia ECB poskytujú podstatný príspevok k zlepšeniu financovania bánk, čím sú podporené finančné podmienky a dôvera. Trh ešte stále nefunguje, vidíme určité otvorenie trhov s nezabezpečenými cennými papiermi, sme však na začiatku tohto procesu a dúfame, že bude naďalej pokračovať.

Nie je riziko, že ECB berie od bánk dlhopisy problémových krajín ako záruku? Nehrozí, že banky sa tak zbavia "toxických" dlhopisov?

Riziko pri vlastníctve dlhopisov, ako aj iných cenných papierov, existuje vždy. Treba si však uvedomiť, že ECB nie je privátny podnikateľský subjekt, ale má osobitné postavenie v rámci finančného sektora. Nákupy dlhopisov v rámci programu nákupu dlhopisov nie sú ani automatické, a ani bez limitu. Pravidelne o stratégii v tejto oblasti rozhoduje Rada guvernérov ECB na základe posúdenia aktuálnej situácie z hľadiska potreby podporiť financovanie reálnej ekonomiky.

Čo treba urobiť, aby sa trhy upokojili a dlhová kríza sa nešírila?

Vlády eurozóny musia znížiť neúmerne deficity a časom dosiahnuť štrukturálne vyrovnané alebo prebytkové rozpočty. Sklzy v konsolidácii musia rizikové krajiny urýchlene napraviť. Spolu s

fiškálnou konsolidáciu Rada guvernérov ECB žiada urgentné zavedenie ambiciózných štrukturálnych reforiem. Fiškálna konsolidácia spolu so štrukturálnymi reformami by posilnili dôveru, vyhlíadky rastu a tvorbu pracovných miest.

Ktoré reformy by malo urobiť Slovensko čím skôr?

Slovensko potrebuje riešiť dva základné problémy - dlhodobu vysokú nezamestnanosť a stabilizáciu vo fiškálnej oblasti najmä z pohľadu štrukturálneho deficitu verejných financií. Predpokladom uskutočnenia reforiem môže byť zmena štruktúry výdavkov štátneho rozpočtu.

Slovensko vlani malo dvakrát ťažkosti predať dlhopisy s dlhšou splatnosťou. Budeme mať problém financovať štátny dlh?

Problémy Slovenska neboli priamou reakciou na stav alebo aktuálny vývoj slovenskej ekonomiky. Za pozitívny signál považujeme, že Slovensko úspešne predalo na európskom kapitálovom trhu nový 5-roč-ný štátny dlhopis za miliardu eur.

Zrejme však nesplníme cieľ znížiť deficit pod 3 percentá do roku 2013. Stratíme tým dôveryhodnosť na trhoch?

Dôležité bude, aby nová vláda konala rýchlo a efektívne, a čo najskôr prijala nové konsolidačné opatrenia, ktoré by dokázali razantnejšie znížiť deficit už v tomto roku. Aby konsolidačné úsilie nebolo sústredené iba do roku 2013. Zníženie deficitu verejných financií pod tri percentá HDP do roku 2013 musí byť jasnou prioritou. Neplnenie rozpočtových cieľov znamená znižovanie dôveryhodnosti každej krajiny, ktorá neplní fiškálne ciele.

Kto je Jozef Makúch

Vyštudoval Národohospodársku fakultu Vysokej školy ekonomickej v Bratislave. V druhej polovici 70. rokov pracoval ako úverový inšpektor Štátnej banky československej. Neskôr pôsobil na Ekonomickej univerzite v Bratislave, od roku 1993 bol členom bankovej rady a rok nato aj vrchným riaditeľom výskumného úseku Národnej banky Slovenska. Do čela NBS nastúpil v januári 2010. Je členom Rady guvernérov Európskej centrálnej banky, guvernérom v Medzinárodnom menovom fonde a alternátom guvernéra Európskej banky pre obnovu a rozvoj.

Text k obr.: Podľa guvernéra Národnej banky Slovenska Jozefa Makúcha potrebuje Slovensko vyriešiť dva základné problémy. Dlhodobu vysokú nezamestnanosť a vysoký deficit verejných financií.